

Referentiekader taal: wat betekent dat voor het schoolvak Nederlands?

Congres ToTaal

Malmberg, 25 november 2010

Clary Ravesloot

slo

Opzet presentatie

slo

Over de drempels met taal

- Inhoud Referentiekader taal
- Voorbeelden
 - Schrijven
 - Lezen
 - Gesprekken
- Wat betekent dit voor uw vak en school?

Waarom?

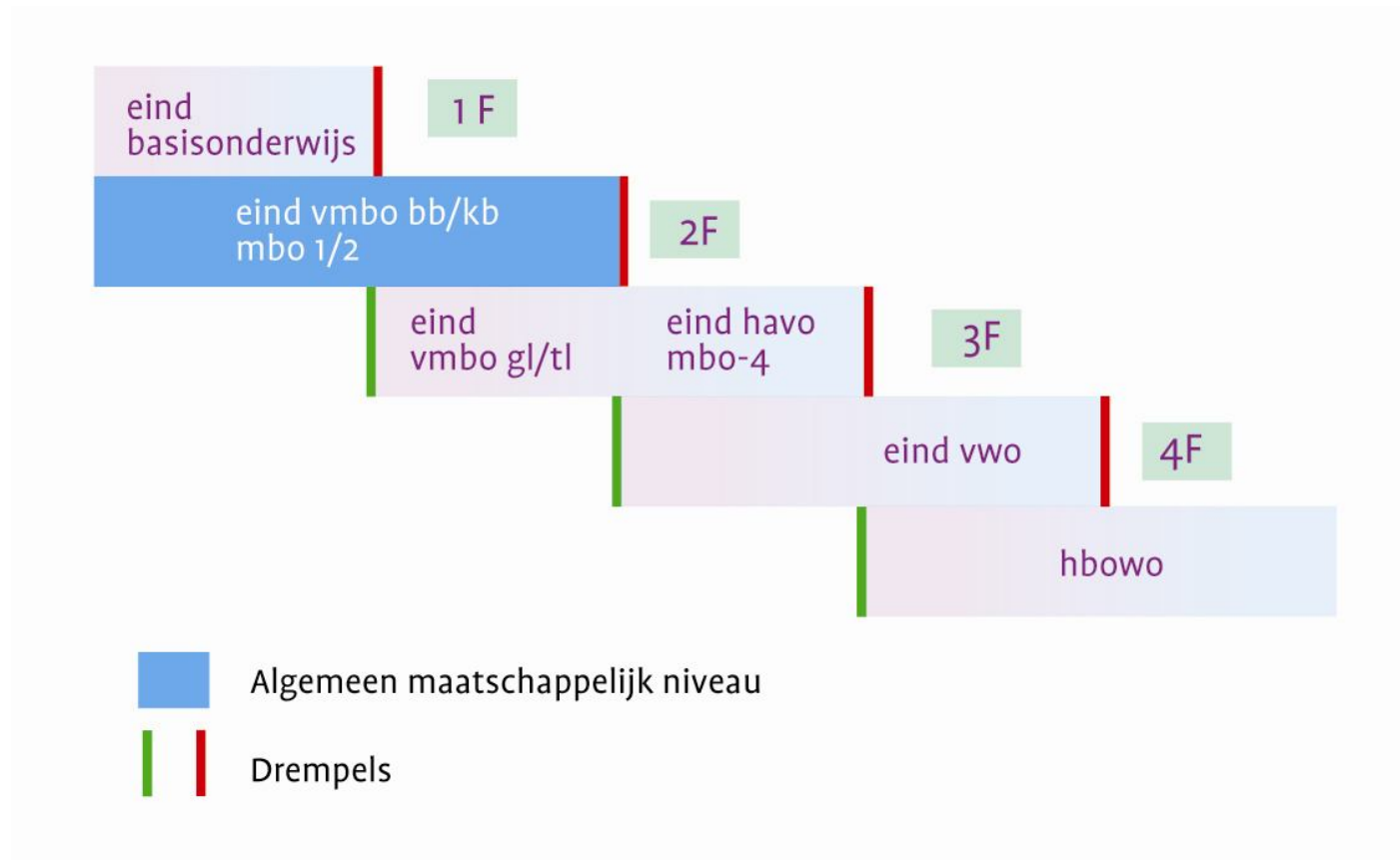
- Zorg over onderwijsniveau
→ Taalprestaties van leerlingen verbeteren

slo

- Aansluiting tussen de sectoren laat te wensen over
→ Samenhangend curriculum bieden

Waar liggen de drempels voor taal?

slo

Waarover gaan de drempels taal?

Domeinen en subdomeinen

1. Mondelinge taalvaardigheid
 1. Gesprekken
 2. Luisteren
 3. Spreken
2. Lezen
 1. Zakelijke teksten
 2. Fictionele, narratieve en literaire teksten
3. Schrijven
4. Begrippenlijst en taalverzorging

slo

Niveaubeschrijving: Gesprekken

slo

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Taken				
1 Deelnemen aan discussie en overleg	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
2 Informatie uitwisselen	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Kenmerken van de taakuitvoering				
- Beurten nemen bijdragen aan samenhang	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op doel	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op de gesprekspartner(s)	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Woordgebruik en woordenschat	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Vloeiendheid en verstaanbaarheid	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]

Niveaubeschrijving: Gesprekken

slo

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Taken				
1 Deelnemen aan discussie en overleg	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
2 Informatie uitwisselen	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Kenmerken van de taakuitvoering				
- Beurten nemen bijdragen aan samenhang	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op doel	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op de gesprekspartner(s)	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Woordgebruik en woordenschat	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Vloeiendheid en verstaanbaarheid	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]

Niveaubeschrijving: Gesprekken

slo

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Taken				
1 Deelnemen aan discussie en overleg	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
2 Informatie uitwisselen	[tekst ...] [	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Kenmerken van de taakuitvoering				
- Beurten nemen bijdragen aan samenhang	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op doel	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op de gesprekspartner(s)	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Woordgebruik en woordenschat	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Vloeiendheid en verstaanbaarheid	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]

Niveaubeschrijving: Luisteren

slo

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Tekstkenmerken				
- Lengte	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Opbouw	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Taken				
1 Instructies	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
2 Als lid live publiek	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
3 Radio, tv, internet	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Kenmerken van de taakuitvoering				
- Begrijpen	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Interpretieren	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Evalueren	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Samenvatten	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]

OPDRACHT

Waarom het Xxx College?

Een artikel schrijven

Je zit nu een half jaar op het Xxx College.

Deze week komen de achtstegroepers op school kijken die nu een school moeten kiezen.

Voor deze groep ga je een artikel schrijven met de titel: **Waarom het Xxx College?**

Heb jij spijt van je keuze voor onze school? dan mag je ook een artikel schrijven met de titel: **Waarom niet naar het Xxx College?**

Als je daarvoor kiest, moet je hieronder in plaats van het woord 'voordelen' het woord 'nadelen' lezen.

Zorg ervoor dat je artikel voldoet aan alle eisen die hieronder staan:

1. Het artikel heeft een titel.
2. De tekst heeft een inleiding (dat is niet de lead, maar de eerste alinea van de eigenlijke tekst). In de inleiding vertel je op pakkende wijze wat je onderwerp is. Probeer je tot je publiek te richten. Een inleiding die afsluit met een vraag, is vaak goed.
3. De tekst heeft een kern. Daarin behandel je ten minste drie en ten hoogste vijf voordelen van het Xxx College. Elk voordeel leg je duidelijk uit, bijvoorbeeld door voorbeelden te geven. Je mag elk voordeel een tussenkopje geven.
4. De tekst heeft een slotalinea. Daarin geef je een conclusie over onze school.
5. Tussen de inleiding en de kern komt een witregel.
6. Tussen de kern en de slotalinea komt een witregel.
7. Gebruik verder zoveel mogelijk kenmerken uit je lijstje: 'Waarom herken je een artikel?'

slo

UITWERKING 1

Waarom het Xxx College?

Alle achtste groepers gaan na de zomervakantie naar een middelbare school. Om een beetje in de stemming te komen, geven wij (leerlingen van het Xxx College) wat informatie over het Xxx College door: [naam leerling verwijderd]

Over het Xxx College

het Xxx College is erg creatief. Ze doen natuurlijk ook andere dingen zoals een school hoort te doen.

slo

Leuke dingen

- * we worden met een privé bus naar de gymzaal gebracht.
- * veel onderbouwfeesten.
- * leuke en gezellige docenten.
- * leuke vakken.
- * de lokalen zijn groot.
- * ieder lokaal heeft een tv. (hele grote)
- * elke verdieping heeft een andere kleur (erg handig als je verdwaald),
 - begaande : blauw
 - 2e verdieping: groen
 - 3^e verdieping: geel.

nadelen

- * erg veel kauwgom onder de tafels en stoelen.
- * lelijke gordijnen.
- * lange dagen (dus zware tassen).

UITWERKING 2

Waarom het Xxx College?

Het einde van het jaar is in zicht!
Nu moet je beginnen een school uit te zoeken.
Heb je al gedacht aan het Xxx College
Midden in de stad, vlakbij de grote markt...

slo

Natuurlijk is het Xxx College niet de perfecte school maar wel een hele goede school.
In dit artikel kun je de nadelen en natuurlijk ook voordelen lezen van het Xxx College.

Het is een hele creatieve school.

Zo heb je veel creatieve vakken zoals drama, tekenen techniek handvaardigheid en muziek.

Deze vakken krijg je allemaal in één jaar, maar niet tegelijk.

Je krijgt bijvoorbeeld in de eerste helft techniek, tekenen, muziek en drama en de 2e periode drama, handvaardigheid, muziek en techniek, zo kun je je meer concentreren op 1 bepaald vak. Dat is een voordeel van het Xxx College.

Ook heb je in de eerste geen Duits.

In de eerste zit je met kinderen die havo, vwo of vmbo doen.

Pas in de derde klas kies je een niveau dat bij jou past. In de 1^e klas krijg je een multomap die ze op het Xxx College HAP (huiswerk, afspraken, planner) word genoemd.

Dat is een soort agenda voor de eerste klassers om aan een echte agenda te kunnen wennen.

Ik hoop dat ik je heb laten na denken over het Xxx College, maak je eigen keuze, op de school waar graag je heen wilt is het vast en zeker erg leuk, SUCCES!

Lezen: De powernap

KERNZINNEN EN ALINEA'S

Alinea's hebben vaak een bepaalde opbouw. Ze bestaan uit een hoofdmededeling en een uitleg of uitwerking ervan. Die hoofdmededeling staat in de kernzin van de alinea. De kernzin is meestal de eerste of de tweede zin van de alinea, óf de laatste zin.

slo

TEKST 2

De powernap

Amerikaanse onderzoekers hebben jaren geleden aangetoond dat mensen tussen twee en vier uur 's middags weinig productief zijn. Vandaar dat in de VS de 'powernap' is uitgevonden, een nieuwe variant op de zuidelijke siësta. President Bush zweert erbij. Het ideale middagdutje duurt 15 minuten tot een half uur. Wie langer dut, komt in een diepe slaap en wordt duf en chagrijnig wakker. De powernap komt in Nederland echter nauwelijks voor, hooguit bij truckchauffeurs. Een kwartiertje bewegen in de buitenlucht maakt volgens Schreuder, als arts verbonden aan het centrum voor slaap- en waakstoornissen Kempenhaeghe in Heeze, minstens zo fit als een middagdutje. 'Toch zou het voor avondmensen een goede oplossing kunnen zijn. Zo kunnen ze de korte nacht een beetje inhalen.'

Bron: naar Eindhovens Dagblad, 18 maart 2006

De powernap: de opdrachten

OPDRACHT 6

Lees tekst 2 nauwkeurig.

- a Zeg in je eigen woorden wat *mensen zijn weinig productief* (r. 2-3) betekent.
- b Welke twee andere woorden gebruikt de schrijver voor *siësta* (r. 4)?
- c Wat betekent *ideale* (r. 5)?
- d Lees de eerste alinea nog eens en schrijf de belangrijkste zin van die alinea op.
- e Leg uit waarom je voor die zin gekozen hebt.
- f Bestudeer de leertekst 'Kernzinnen en alinea's'. Hoe noem je de belangrijkste zin van een alinea?
- g Waar vind je die belangrijkste zin meestal?
- h Ook de leertekst 'Kernzinnen en alinea's' heeft zo'n belangrijke zin. Welke?

slo

OPDRACHT 7

Lees de tweede alinea van tekst 2 nog eens.

- a Wat is de kernzin van deze alinea?
- b Het woord *echter* (r. 8) geeft een tegenstelling aan.
Bijvoorbeeld: Jansen geeft goed les. Vos is echter saai.
Ken je een ander woord dat hetzelfde betekent als *echter*?
- c Lees de leertekst 'Testverbanden en signaalwoorden (1)' en vul de volgende zin in.
Echter is een ... dat een ... aangeeft.
- d Kijk nog eens naar *echter* in regel 8 van tekst 2. Welke tegenstelling geeft *echter* hier aan?

Een stukje debat, niveau 2F, 3F, 4F?

slo

Wat betekent dit voor de sectie Nederlands?

- Vanaf 2014 is het referentiekader taal verankerd in het schoolexamen Nederlands
- Cito: diagnostische toetsen 2F/3F

slo

Het Referentiekader taal en de examens havo-vwo Nederlands

Havo-vwo:

- Het Referentiekader maakt onderscheid tussen havo en vwo, het examenprogramma in formulering niet
- In het Referentiekader is uitgebreide aandacht voor Luisteren; in het examenprogramma niet
- Het examenprogramma biedt keuzemogelijkheid voordracht, debat of discussie; het Referentiekader stelt alle drie voor
- Het examenprogramma geeft geen specifieke eisen voor Taalverzorging; het Referentiekader wel
- Het examenprogramma schrijft reviseren van teksten voor; het Referentiekader heeft het daar niet over

slo

Werken met het Referentiekader taal

1. Beoordelen van opdrachten en leerlingprestaties

- Tot welk niveau nodigt de opdracht uit
- Welk niveau wordt gehaald?

slo

2. Ontwerpen van onderwijs

- Bestaande opdrachten aanpassen
- Nieuwe opdrachten ontwikkelen
- Toetsen in SE en CE

3. Beleid

- Rol docent / vak Nederlands?
- CE / SE?
- Rol docenten andere vakken?
- Welke stappen?
- Organisatie op school?

Informatie

slo

- Meestringa, T., Ravesloot, C. & H. de Vries (2010).
Concretisering referentieniveaus schrijven en lezen in het vo.
Enschede: SLO (Studie & onderzoek 45)
- B. van der Leeuw, Meestringa T. & Ravesloot. C., (2011).
Concretisering referentieniveaus spreken en gesprekken.
Enschede: SLO (Studie & onderzoek 46)
- e: c.ravesloot@slo.nl, t: 053 – 4840 335

Websites:

- www.slo.nl/vo/tweedefase/nederlands
- www.taalenrekenen.nl